

CIGÁNYBŰNÖZŐK FOR PRESIDENT

A Cigánybűnözők egy 2024-ben alakult romadadaista művészeti kollektíva, amely a rasszizmus, különösen a cigányellenesség, valamint a politikai, gazdasági és kulturális elit képmutatásának kritikáját fogalmazza meg ironikus, abszurd és szatirikus formában. A csoport alapító tagjai: MC Lakatos Hunor, Gróf Nagybányai Horthy Rolex Leonidász és Hádész Junior, a törpe pincser kutya. A kollektíva működése a humor, a túlzás és az ironikus túlazonosulás eszközeire épül: nem egyszerűen kifigurázzák a társadalmi abszurditást, hanem felerősítve tükrözik vissza azt. Munkáikban a dadaizmus hagyománya keveredik a kortárs politikai szatírával, a propagandakép vizuális nyelvvel, valamint a populáris kultúra elemeivel.

A Cigánybűnözők projektje egyszerre politikai és művészeti állásfoglalás. Miközben kritikát fogalmaznak meg a szélsőjobboldali retorikával, az idegengyűlölettel és a propaganda működésével szemben, ugyanúgy reflektálnak a kortárs művészeti világ sokszor önellentmondásos, moralizáló vagy performatív érzékenységre is. A kollektíva számára a humor nem a komolytalanság jele, hanem a szorongás, a társadalmi kiszolgáltatottság és a politikai abszurditás feldolgozásának eszköze.

A csoport első kiállítása 2024-ben valósult meg a Bura Galériában „A művészet is cigánybűnözés” címmel. A projekt rövid idő alatt jelentős figyelmet kapott a kortárs művészeti közegben, majd a kollektíva szerepelt a 2025-ös OFF-Biennálén, később pedig nemzetközi kontextusban az EVA International programjaihoz kapcsolódva is bemutatkoztak. Munkáik egy olyan sajátos vizuális nyelvet alakítottak ki, amelyben a politikai propaganda, a mémkultúra, a naiv festészet és a társadalmi szatíra elemei egyszerre vannak jelen.

A mostani kiállítás a Bura Galéria választásokat megelőző időszakban megvalósított ROVA projektjének záróeseménye. A ROVA program az Európai Unió támogatásával valósult meg, és olyan kreatív aktivista workshopokat foglalt magában, amelyek Budapesten, Pécsen és Miskolcon teremtettek lehetőséget fiatalok és közösségek számára arra, hogy művészeti eszközökön keresztül reflektáljanak a jelen társadalmi és politikai valóságára. A projekt középpontjában az önreprezentáció, a közéleti részvétel, valamint a művészet mint társadalmi jelenlét és aktivizmus állt.

A workshopok során a résztvevők vizuális és performatív munkákat, plakátokat, maszkokat, festményeket és médiatartalmakat hoztak létre, amelyek a kampányidőszak közállapotaira, a propaganda működésére, a társadalmi kirekesztésre és a roma közösségeket érintő problémákra reagáltak. A Cigánybűnözők projekt a workshopok egyik fontos részévé vált: a közös alkotás során nemcsak kész művek születtek, hanem egy olyan közösségi tér is létrejött, amelyben a humor, az abszurd és a politikai szatíra a társadalmi megszólalás eszközévé válhatott.

A Cigánybűnözők antielitista projektként is értelmezhető. Nemcsak a politikai és gazdasági elit működését kritizálja, hanem magát a művészeti autoritás fogalmát is megkérdőjelezi. A kollektíva alkotói folyamataiban profi művészek, amatőr résztvevők és olyan emberek is együtt dolgoztak, akik korábban egyáltalán nem festettek vagy nem vettek részt művészeti projekteken. A művek workshopokon, közösségi eseményeken és informális helyzetekben jöttek létre, lebontva a „magasművészet” és a laikus alkotás közötti hierarchiákat. A Cigánybűnözők számára a művészet nem zárt intézményi nyelv, hanem kollektív társadalmi gyakorlat, amelyben a részvétel, a kritika és az önirónia egyszerre kap szerepet.

PLAKÁTOK

A Cigánybűnözők for President plakátsorozata a politikai propaganda és az internetes mémkultúra vizuális nyelvének ironikus kisajátítására épül. A munkák egyszerre idézik meg a választási kampányplakátok, a populista politikai kommunikáció, valamint a közösségi médiában terjedő politikai mémek világát. A sorozat a kortárs magyar közélet abszurdítására reagál: egy olyan politikai környezetre, ahol a propaganda, az identitáspolitikája és a botránypolitizálás sokszor már önmaga paródiájaként működik.

A plakátok központi figurája a símaszkos alak, amely egyszerre utal a „cigánybűnözés” rasszista sztereotípiájára, a politikai szerepjáték teatralitására és az identitás performatív jellegére. A maszk nem elrejt, hanem felnagyít: groteszk szimbólummá válik, amelyben a fenyegetés, a humor és az abszurd egyszerre van jelen. A kollektív romadadaista stratégiája az ironikus túlazonosulásra épül. A képek nem kívülről kritizálják a propagandát, hanem annak eszközeit sajátítják ki és radikalizálják.

A plakátokon megjelenő szlogenek — például az „Elég a gádzsóskodásból!”, „Drog-háború”, „Mi elrontjuk a következő rendszerváltást!” vagy a „Nem hagyjuk, hogy a magyarok sírjanak a végén!” — egyszerre idézik fel a kampányretorika leegyszerűsítő logikáját és az internetes mémek provokatív humorát. A sorozat vizuális világa tudatosan mozog a propaganda és a giccs határán: a nemzeti színek, a heroikus pózok, a politikai plakátesztétika és a populáris internetkultúra elemei keverednek benne.

A művek nem konkrét politikai állításokat fogalmaznak meg, hanem a politikai kommunikáció működésének abszurdítását teszik láthatóvá. A *Cigánybűnözők* plakátjai így egyszerre működnek politikai szatíráként, társadalmi látteleként és a választások előtti közállapot groteszk vizuális archívumaként.

MASZKOK

A workshopokon készült maszkok az önreprezentáció, az identitás és a társadalmi szerepek játékos, ugyanakkor kritikai vizsgálatának eszközei. A maszk a kultúrtörténet egyik legősibb szimbóluma: egyszerre rejt el és fed fel. Nem pusztán elfedi az arcot, hanem új identitást hoz létre. A viselő ilyenkor nem önmagát „játssza”, hanem egy felnagyított szereppé, archetípussá vagy társadalmi figurává válik. A workshopok során a résztvevők ezt az átváltozást kreatív és közösségi folyamatként tapasztalhatták meg.

A maszkok esztétikája a stilizációra és a személytelenség paradoxonára épül. Az arc egy jellel egyszerűsödik, miközben a kézzel készített díszítések, hímzések, textilek és gesztusok mégis személyes történeteket hordoznak. A groteszk, humoros vagy abszurd elemek egyszerre idézik meg a politikai propaganda, az underground szubkultúrák és az internetes mémek vizuális világát. A símaszk különösen erős kortárs szimbólummá vált: egyszerre kapcsolódik a politikai tiltakozásokhoz, az anonim internetkultúrához, a zenei undergroundhoz és az identitás performatív játékaikhoz. Az elmúlt években a maszk az underground divat és az online vizuális kultúra meghatározó elemévé vált, amelyben a láthatóság és az anonimitás egyszerre van jelen.

A workshopok során a maszkok nemcsak egyéni alkotásként működtek, hanem közösségteremtő eszközzé is váltak. A közös készítés, az önirónia és a szerepjáték olyan kollektív élményt hozott létre, amelyben a résztvevők új módon gondolhatták végig saját társadalmi helyzetüket és identitásukat.

A maszk mint motívum korábban is központi szerepet játszott a Bura Galéria programjaiban. A *Véget ért a jó élet* című, szintén a ROVA projekthez kapcsolódó kiállításban a maszk a társadalmi szorongás, az identitásválság és a politikai performativitás szimbólumaként jelent

meg. A most látható munkák ezt a gondolkört folytatják, miközben a közösségi alkotás és az aktivista művészeti gyakorlat felé nyitják meg a motívum jelentésrétegeit.

ETNOFUTURISTA PLAKÁTOK

A workshopok során készült AI-plakátok a roma etnofuturizmus sajátos vizuális formáiként értelmezhetők, amelyek egyszerre kapcsolódnak a globális popkultúrához és a helyi társadalmi tapasztalatokhoz. A munkák közvetlenül építenek a képregények, a szuperhősfilmek és a digitális vizuális kultúra esztétikájára, ugyanakkor ezeket a formákat egy roma közösségi perspektíva felől írják újra. A plakátok mögött jól érzékelhető az afrofuturizmus hatása: ahogyan az afroamerikai művészeti és kulturális mozgalmak a sci-fi, a technológiát és a jövő imaginációját használták identitásuk újrafogalmazására, úgy ezek a munkák is a roma jövőkép lehetőségét próbálják elképzelni.

A szuperhős itt nem klasszikus individuális hősfigura, hanem kollektív vágyak és társadalmi igények megtestesítője. A „Közkapitány”, „Palucsó Kapitány” vagy az „Astro Gipsy Kapitány” figurái tulajdonképpen közösségi manifesztumokként működnek: jobb oktatást, igazságosabb béreket, korrupciómentes politikát, tisztább közéletet vagy erősebb roma intézményrendszert követelnek. A képregényes vizualitás ironikus és empowerment-jellegű egyszerre: a tinédzserek saját társadalmi környezetük problémáit a populáris kultúra nyelvén fordítják át heroikus képekké.

A munkák egyik legérdekesebb aspektusa, hogy a marginalizált társadalmi pozíciót nem áldozati narratívaként jelenítik meg, hanem aktív cselekvőerőként. A roma identitás itt nem folklorisztikus vagy egzotizált formában jelenik meg, hanem futurisztikus, technológiai és politikai identitásként. A jövő nem elérhetetlen utópia, hanem vizuálisan megkonstruálható társadalmi követelés.

A plakátok egyszerre idézik meg az internetes memkultúra, az AI-képpalkotás és a klasszikus amerikai képregények világát. Ebben a kontextusban az AI nem pusztán technikai eszköz, hanem demokratikus vizuális médium: olyan fiatalok számára nyit képi és narratív lehetőségeket, akik korábban nem feltétlenül rendelkeztek hozzáféréssel a professzionális vizuális kultúra eszközeihez. A projekt így nemcsak művészeti gyakorlatként, hanem közösségi jövőtervezésként is értelmezhető.